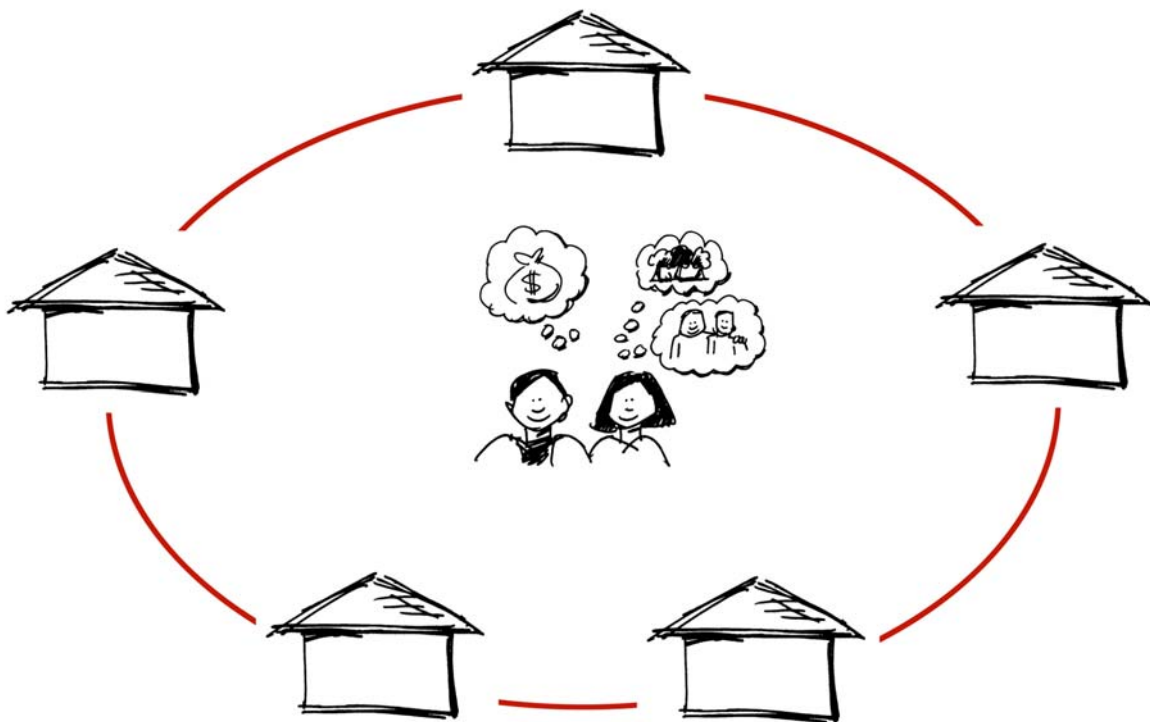

Kartläggning av intresse, former och förutsättningar för ett regionalt nätverk för Corporate Social Responsibility, CSR och hållbar utveckling

Innehåll	Sida
Sammanfattning	3
1. Bakgrund	5
2. Syfte kartläggning	6
3. Metod och urval	6
4. Corporate Social Responsibility (CSR) definitioner och drivkrafter	7
5. Corporate Social Responsibility (CSR) utveckling i Europa och Sverige	9
6. Lärande exempel	13
7. Resultat intervjuundersökning - deltagare CSR aktiviteter	15
7.1 Intervjupersonernas syn på begreppet CSR och hållbar utveckling	16
7.2 CSR arbetet i de egna organisationerna	16
7.2.1 Näringsliv	16
7.2.2 Offentlig sektor	17
7.2.3 Ideell sektor	18
7.3 Argument för att arbeta med CSR	18
7.3.1 Näringsliv	18
7.3.2 Offentlig sektor	19
7.3.3 Ideell sektor	19
7.4 Den framtida utvecklingen av CSR i Sverige	20
7.5 Anledning medverkan CSR aktiviteter	21
7.6 Intresse av att medverka i ett regionalt CSR nätverk	21
7.7 Former och innehåll	22
7.8 Framgångsfaktorer	23
8. Resultat intervjuundersökning – CSR aktörer	24
8.1 CSR utvecklingen i Sverige	24
8.2 Framtida samverkan	24
9. Slutsatser och rekommendationer	25
9.1 Slutsatser	25
9.2 Rekommendationer	26
Bilaga 1 Förteckning företag och organisationer som deltagit i intervjuundersökningen	28
Bilaga 2 Frågeställningar intervjuundersökningen	29
Bilaga 3 Förteckning CSR aktörer som deltagit i intervjuundersökningen	30

Sammanfattning

Begreppet Corporate Social Responsibility (CSR) har funnits länge – främst i USA och Storbritannien – och som en naturlig del i många organisationers verksamheter. Begreppet CSR har även nått Sverige och allt fler företag och organisationer i Sverige börjar inse behovet av att arbeta med CSR och hållbar utveckling.

Med anledning av ovan arrangerade Västra Götalandsregionen, i samverkan med Sverige 2000-institutet, Equal projektet "Advantage Göteborg", Göteborgs Universitet samt CSR Sweden, en inspirationsdag "Good Companies Doing Good Things" den 28 april 2005 med avsikt att inspirera organisationer i Västra Götaland till samhällsengagerat arbete som gynnar såväl företag som samhälle. Inspirationsdagen följdes upp med ett frukostseminarium

"Corporate Social Responsibility – hur arbetar regering och näringsliv?" den 9 december 2005 samt med konferensen "Corporate Social Responsibility – internationella och nationella erfarenheter" den 23 maj 2006.

Under dessa inspirationsträffar har det framkommit ett behov och intresse för ett regionalt CSR nätverk som skulle kunna utgöra ett forum för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. Tankar och idéer började utbytas mellan Västra Götalandsregionen och Sverige 2000-institutet kring ett regionalt nätverk med syfte att stödja västsvenska arbetsgivare i deras arbete för CSR och hållbar utveckling i linje med intentionerna i Vision Västra Götaland¹. Den bärande tanken i det regionala nätverket är att former och innehåll utformas utifrån deltagarnas intresse och engagemang.

Med anledning av detta fick Sverige 2000 institutet i uppdrag av regionutvecklingssektariatet vid Västra Götalandsregionen (VGR) att kartlägga intresse, former och förutsättningar för ett regionalt nätverk för CSR (Corporate Social Responsibility) och hållbar utveckling. Kartläggningen genomfördes under oktober och november 2006.

Målgrupp för kartläggningen har varit 19 av de företrädare för företag och organisationer som medverkat vid någon av de CSR aktiviteter som VGR och Sverige 2000 - institutet genomfört under 2005-2006. Intervjuer har också genomförts med fyra svenska organisationer som arbetar med att främja CSR arbetet i Sverige i syfte att identifiera möjligheter till samverkan.

Kartläggningen visar att det idag finns en hög medvetenhet bland företag, myndigheter och kommuner i Västra Götalandsregionen om att hållbar utveckling är det enda rätta att arbeta utifrån om vi vill bibehålla en sund miljö och ett sunt samhälle. Kartläggningen visar vidare att det finns ett stort intresse bland företag och organisationer i regionen att lära mer om CSR och hållbar utveckling. Man vill dock inte enbart lära mer utan även lära av varandra och med varandra. Bildandet av ett tvärsektorielt CSR nätverk i Västra Götaland uppfattas som ett utmärkt forum för lärande och utveckling.

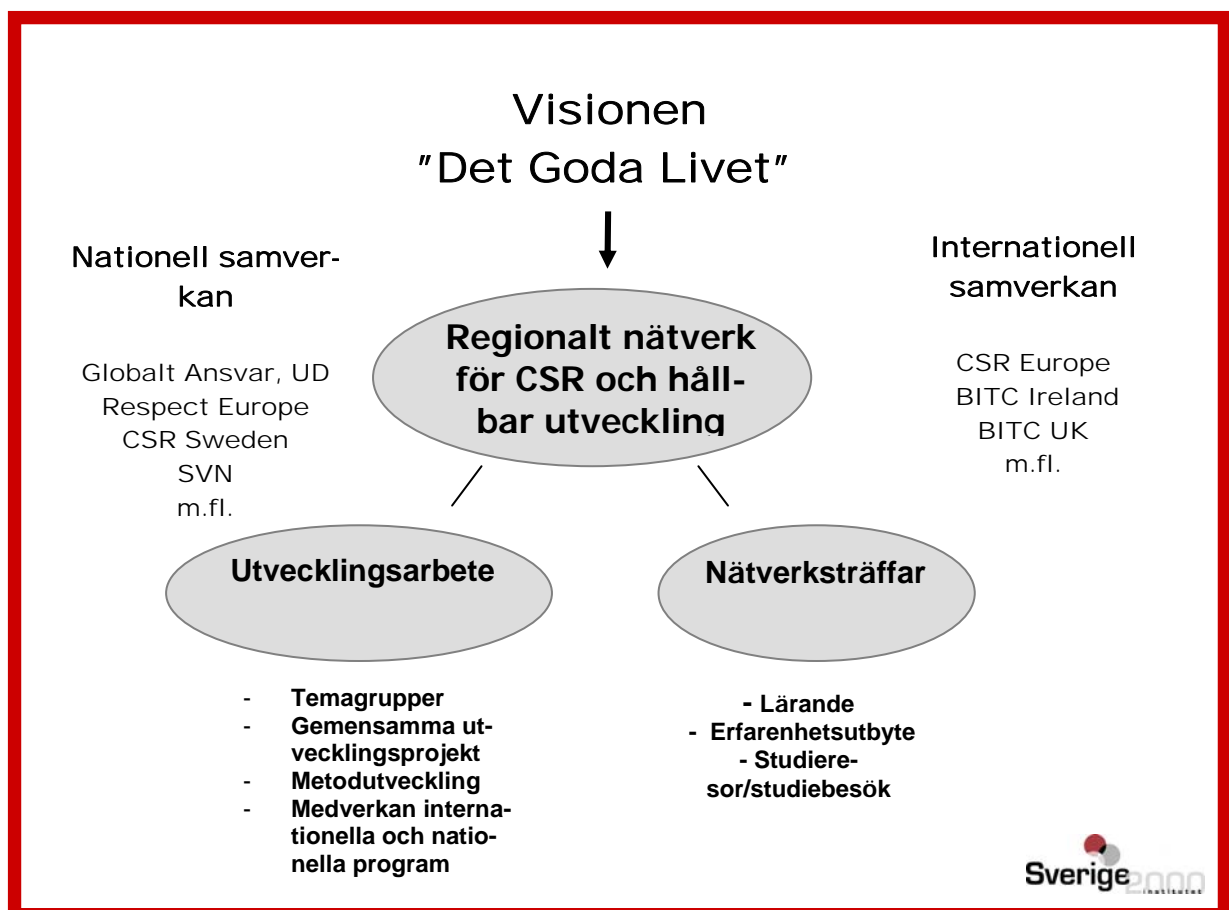
¹ Visionen är framtagen i samverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna genom de fyra kommunförbunden, i dialog med ett stort antal aktörer. Visionen antogs av regionfullmäktige den 5 april 2005.

Ett regionalt CSR nätverk skulle också kunna utgöra en plattform för Västra Götalandsregionen för att föra ut Visionen "Det goda livet" till företag, myndigheter, kommuner och ideella organisationer i Västra Götaland. Nätverket kan bli ett forum där Västra Götalandsregionen manifesterar sin vilja att gå från ord till handling och att leva som man lär. Det konkreta arbetet i nätverket kan också användas som ett sätt att marknadsföra Västra Götalandsregionen i en alltmer konkurrensutsatt och global värld.

Vi rekommenderar att ett regionalt nätverk för CSR och hållbar utveckling initieras under år 2007. Då majoriteten av de intervjuade betonade vikten av att det finns en sammankallande aktör som ansvarar för innehållet i nätverket föreslår vi att Västra Götalandsregionen initialt driver nätverket som ett 2-årigt utvecklingsprojekt. Därefter identifieras andra former för nätverkets framtid.

Nätverket föreslås innehålla nätverksträffar för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte samt utvecklingsarbete för att pröva och utveckla metoder och verktyg inom området CSR och hållbar utveckling.

Ett schematiskt förslag på struktur och innehåll för nätverket presenteras nedan.

1. Bakgrund

Begreppet Corporate Social Responsibility (CSR) har funnits länge – främst i USA och Storbritannien – och som en naturlig del i många organisationers verksamheter. Begreppet CSR har även nått Sverige och allt fler företag och organisationer i Sverige börjar inse behovet av att arbeta med CSR och hållbar utveckling. Många arbetsgivare saknar emellertid kompetens och kunskap i dessa frågor. Svaren som söks är bl.a:

- Vad betyder CSR och hållbar utveckling och vad innebär det att arbeta med dessa frågor?
- Hur arbetar andra organisationer?
- Varför ska vi arbeta med CSR och hållbar utveckling och vilka vinster kan vi uppnå genom arbetet?
- Hur kan vi implementera ett framgångsrikt arbete inom området CSR och hållbar utveckling?

Med anledning av ovan arrangerade Västra Götalandsregionen, i samverkan med Sverige 2000-institutet, Equal projektet "Advantage Göteborg", Göteborgs Universitet samt CSR Sweden, en inspirationsdag "Good Companies Doing Good Things" den 28 april 2005 med avsikt att inspirera organisationer i Västra Götaland till samhällsengagerat arbete som gynnar såväl företag som samhälle. Inspirationsdagen följdes upp med ett frukostseminarium

"Corporate Social Responsibility – hur arbetar regering och näringsliv?" den 9 december 2005 samt med konferensen "Corporate Social Responsibility – internationella och nationella erfarenheter" den 23 maj 2006.

Under dessa inspirationsträffar har framkommit ett behov och intresse för ett regionalt CSR nätverk som skulle kunna utgöra ett forum för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. Tankar och idéer började utbytas mellan Västra Götalandsregionen och Sverige 2000-institutet kring ett regionalt nätverk med syfte att stödja västsvenska arbetsgivare i deras arbete för CSR och hållbar utveckling i linje med intentionerna i den av kommuner och region framtagna Vision Västra Götaland.

Ett förslag på övergripande mål formulerades:

- Att bidra till förverkligande av Vision Västra Götaland – En utveckling av hållbara produktions- och konsumtionsmönster
- Att bidra till att göra Västra Götaland till ett nationellt och internationellt föredöme inom CSR och hållbar utveckling
- Att bidra till att västsvenska arbetsgivare erhåller den kompetens och de färdigheter som behövs för att bedriva ett effektivt CSR arbete
- Att bidra till att skapa ett regionalt CSR forum för erfarenhetsutbyte och lärande
- Att bidra till att skapa internationella och nationella nätverk och partnerskap kring området CSR och hållbar utveckling

Likaså utarbetades ett förslag på tre delområden för nätverket:

- **Regionala nätverksträffar**

Syftet med dessa nätverksträffar skulle i första hand vara att bidra till kompetensutveckling inom området CSR och hållbart företagande samt att utgöra ett forum för erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel. Intressanta föredragshållare (nationella och internationella) inbjuds och kompletteras med forum för dialog och lärande. Innehållet i nätverksträffarna planeras i nära samråd med deltagarna i nätverket.

- **Metodstöd**

För de deltagare i nätverket som har för avsikt att gå från ord till handling erbjuds inom ramen för nätverket möjlighet till metodstöd. Detta metodstöd kan exempelvis utgöras av möjlighet att medverka i internationella och nationella program.

- **Utredningsinsatser/forskningsinsatser**

Programmet kan även behandla och introducera utrednings/forskningsinsatser inom området. Dessa insatser samordnas med högskola, politiker och andra aktörer i regionen.

Den bärande tanken i det regionala nätverket är att former och innehåll utformas utifrån deltagarnas intresse och engagemang. Med anledning av detta togs beslut om att genomföra en kartläggning för att identifiera intresse, former och förutsättningar för ett regionalt nätverk för CSR och hållbar utveckling. Målgruppen för kartläggningen utgörs av företrädare för företag och organisationer som medverkat vid någon av de CSR aktiviteter som Västra Götalandsregionen (VGR) och Sverige 2000-institutet genomfört under 2005-2006.

2. Syfte kartläggning

Sverige 2000 institutet har av regionutvecklingssektariatet vid Västra Götalandsregionen (VGR) fått i uppdrag att kartlägga intresse, former och förutsättningar för ett regionalt nätverk för CSR (Corporate Social Responsibility) och hållbar utveckling.

3. Metod och urval

Målgrupp för kartläggningen har varit 19 av de företrädare för företag och organisationer som medverkat vid någon av de CSR aktiviteter som VGR och Sverige 2000-institutet genomfört under 2005-2006. Urvalet har gjorts slumpmässigt och de personer som intervjuats har företrätt privata företag, offentliga och ideella organisationer. De organisationer som medverkat i kartläggningen återfinns i bilaga 1.

Kartläggningen har genomförts via telefonintervjuer utifrån ett frågeformulär (bilaga 2).

Intervjuer har också genomförts med fyra svenska organisationer som arbetar för att främja CSR arbetet i Sverige för att identifiera möjligheter till samverkan. De organisationer som intervjuats återfinns i bilaga 3.

4. Corporate Social Responsibility (CSR) – definitioner och drivkrafter

Det finns idag en uppsjö av CSR definitioner och nedan presenteras ett axplock av dessa. Den Europeiska Kommissionen definierar t.ex. CSR som ett koncept där företag, på en frivillig basis, integrerar sociala och miljömässiga hänsyn i sin affärsverksamhet och i sitt agerande med sina intressenter.²

The European Foundation for Quality Management (EFQM) är en medlemsbaserad organisation som initierades 1998 av fjorton ledande företag med en vision att bli den drivande kraften för hållbar utveckling och framgång. EFQM definierar CSR på följande sätt;

”CSR belyser ett antal grundläggande värderingar som organisationer förväntas ta i beaktande och återspegla i sitt agerande. CSR handlar om att visa respekt för mänskliga rättigheter, att medarbetare, kunder och leverantörer behandlas på ett rättvist sätt, att vara en god samhällsmedborgare samt att värna om miljön. Dessa grundläggande värderingar bör inte enbart ses ur ett etiskt och moraliskt perspektiv som en del av organisationens värderingar och ledningsfilosofi utan som de främsta drivkrafterna för att säkerställa att samhället tillåter organisationer att verka och överleva på lång sikt. På detta sätt kan samhället dra nytta av organisationers verksamhet och beteende”.³

EFQM presenterar några gemensamma karaktärsdrag för CSR vilka är följande:

- Att möta nuvarande intressenters behov utan att kompromissa med framtida generationers möjlighet att möta sina behov
- Att anta CSR på en frivillig basis, snarare än utifrån lagstadgade krav, därför att det betraktas vara i organisationens långsiktiga intresse
- Att integrera sociala, miljömässiga och ekonomiska policies i den dagliga verksamheten
- Att acceptera att CSR är en huvudaktivitet som är integrerad i organisationens management strategi

² Grönbok – Främjande av en europeisk ram för företagens sociala ansvar, Europeiska Gemenskapernas Kommission, 2001

³ The EFQM Framework for Corporate Social Responsibility, EFQM, 2004

EFQM presenterar vidare följande fördelar för organisationer som väljer att arbeta med CSR:

- Förhöjt varuvärde
- Bättre tillgång till finanser
- En friskare och tryggare arbetsstyrka
- Förbättrad riskhantering och Corporate Governance
- Motiverade människor
- Lojalitet kunder
- Förbättrat förtroende från intressenter
- Förbättrad image

I magisteruppsatsen "Why and how Corporate Social Responsibility", delas de pådrivande faktorerna upp mellan interna drivkrafter och externa drivkrafter. Rapporten identifierar ett antal externa drivkrafter nämligen globalisering, miljöproblem, de internationella initiativ som har tagits för att få näringslivet att adressera hållbarhet, politiska initiativ hos regeringar samt påtryckningar från investerare och andra intressenter. De interna pådrivande faktorerna som uppges i rapporten är riskhantering och varumärkesprofilering, intäkter och kostnader, påtryckningar från anställda och kunder, och slutligen konkurrensfördelar (Loimi, 2002).⁴

Bild 1. Pådrivande faktorer - CSR

Externa pådrivande faktorer	Interna pådrivande faktorer
Globalisering Miljö Internationella initiativ Politiska Ideella organisationer och media Investerare	Risk hantering Intäkter och kostnader Anställda Konkurrensfördelar

Källa: Loimi A-M (2002)

Enligt Davies (Davies R, 2003)⁵ har socialt ansvar uppkommit som svar på en eller en kombination av fem drivkrafter. Den första drivkraften är "top-down compliance" som t.ex. rapporteringskrav eller regleringar från regeringar som introducerar en tvingande ansats. Denna tvingande ansats är ett komplement till organisationers egna innovativa åtgärder och aktiviteter.

⁴ Loimi A-M (2002), "Why and how Corporate Social Responsibility, and two case studies", p 10-15, Master Thesis, School of Economics and Commercial Law Göteborg University, FE O/A 03-4

⁵ Dunning J, ed (2003) "Making Globalization Good – the moral challenges of global capitalism", p 307, Oxford University Press

Den andra drivkraften utgörs av marknaden där kunder, anställda eller kapitalmarknadsexperter skapar preferenser, påtryckningar eller signaler.

Den tredje drivkraften utgörs av "reputation pull" där organisationer motiveras att uppföra sig väl för att främja och säkra sitt rykte, eller attrahera investerare. För det fjärde, återfinns drivkraften etik, antingen i form av institutionaliserade värden hos ledare, uppförandekoder, eller individuella fördömanden.

Den femte drivkraften är effekten av chock och kriser, när det uppstår skandaler, avslöjanden, katastrofer eller högljudda protester.

Europeiska Gemenskapernas Kommission uppger följande faktorer som exempel på pådrivande faktorer för utvecklingen av socialt ansvarstagande bland organisationer:

- Nya krav och förväntningar från medborgare, konsumenter, offentliga myndigheter och investerare mot bakgrund av globalisering och storskaliga industriella förändringar
- Sociala kriterier som i allt högre grad påverkar de investeringsbeslut som enskilda personer och institutioner fattar i egenskap av såväl konsumenter som investerare
- Ökad oro över den skada ekonomisk verksamhet kan åsamka miljön
- Insyn i organisationernas verksamhet tack vare medier och modern informations- och kommunikationsteknik

5. Corporate Social Responsibility (CSR) – utveckling i Europa och Sverige

Corporate Social Responsibility kan betraktas som ett relativt nytt koncept men dess tillämpningar kan härledas tillbaks i historien. Chryssides och Kaler (1993)⁶ beskriver hur den romersk katolska kyrkan, speciellt under medeltiden definierade delar av sin lagstiftning som tydligt föreskrev vad som var legitimt uppförande inom vissa delar av affärsvärlden. Mose Lag hindrade jordbrukare från att skörda alla sina grödor. De tvingades lämna vissa delar av fältet till de fattiga så att dessa skulle kunna få del av skörden. Tjänare hade rätt till sin vilodag, precis som sina herrar. Det skulle också finnas en period av amnesti vart femte år då alla skulder avskrevs – The Year of the Jubilees, som det kallades.

Som koncept kan man säga att CSR har sin början år 1948, efter andra världskriget, när Förenta Nationerna upprättade Deklarationen för Mänskliga rättigheter (The Human Rights Declaration). Denna doktrin följdes av ILOs deklARATION om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet (Declaration on Fundamental Principles at Work) år 1972.

⁶ Chryssides G, Kaler H (2003), "An Introduction to Business Ethics", p 5, Thomson Learning

Davies R (2003)⁷ beskriver hur konceptet CSR dök upp under 1960- talet bland internationella företag från USA och från företag som var involverade i de före detta kolonierna i Afrika och Asien. Amerikanska företag utvecklade relationer med sina olika intressentgrupper för att rättfärdiga sina positioner som utländska företag engagerade i nya marknader. CSR var också ett svar på USAs rörelse kring mänskliga rättigheter under 1960 och 1970 - talet.

CSR rörelsen hade ursprungligen ett starkt fokus på miljöfrågorna. Den första UN Global Environment Summit hölls i Stockholm 1972. The Earth Summit i Rio de Janeiro 1992 utgjorde början på en förändrad näringslivsansats där näringslivet kom att bidra till dialogen kring miljö, ekonomi och sociala frågor genom att bilda the Business Council for Sustainable Development (BCSD).

I sitt tal på the World Economic Forum i Davos i januari 1999, uppmanade Kofi Annan, FN:s generalsekreterare, företag och nationer att anta universellt antagna värderingar när det gäller mänskliga rättigheter, arbetsvillkor and miljöskydd. Detta var upptakten till nätverket, the Global Compact for the 21st Century. I juli år 2002 lanserades därefter initiativet the Global Compact. Vad initiativet kräver av det globala ekonomiska systemet är tredelat; respekt och stöd för mänskliga rättigheter, avskaffande av alla former av barnarbetskraft, och en ansats till svar på de ekologiska utmaningarna.

Den Europeiska Unionen håller CSR högt på sin agenda eftersom CSR anses utgöra ett viktigt inslag för att nå det strategiska målet som sattes i Lissabon år 2000, nämligen att bli den mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomin i världen. En grönbok för främjandet av en europeisk ram för företagets sociala ansvar utarbetades år 2001 av Europeiska Gemenskapernas kommission med syfte att skapa en bred debatt kring hur EU ska kunna främja CSR såväl i Europa som internationellt. Mellan dessa olika händelser har ett antal uppförandekoder, ramverk och angreppssätt utvecklats. Några av de mer uppmärksammade initiativen är;

- The Universal Declaration of Human Rights⁸
- ILO Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy⁹
- The United Nations – The norms on the Responsibilities of Transnational Corporations and Other Business Enterprises with Regard to Human Rights.¹⁰
- Amnesty International - Human Rights Principles for Companies¹¹
- Global Compact – Ten Principles¹²

⁷ Dunning J,ed (2003) ” *Making Globalization Good – the moral challenges of global capitalism*”. Oxford University Press

⁸ www.immi.se/rasism/mr50.htm

⁹ www.ilo.org/public/english/employment/multi/download/english.pdf

¹⁰ http://www.blihr.org/un_norms.htm

¹¹ <http://web.amnesty.org/library/index/engACT700011998?open&of=eng-398>

¹² www.globalcompact.org

- The OECD Guidelines for Multinational Enterprises (MNEs)¹³
- ICC (International Chamber of Commerce)¹⁴
- The Rio declaration on Environment and Development and Agenda 21¹⁵
- Global Reporting Initiative¹⁶
- ISO 26000¹⁷
- EMAS¹⁸
- Social Accountability – SA 8000¹⁹
- Accountability 1000²⁰
- World Business Council for Sustainable Development (WBCSD)²¹

CSR agendan i Sverige går tillbaka till år 1972. Då genomförde FN i Sverige, på svenskt initiativ, ett möte om den globala miljösituationen där regeringar från hela världen var inbjudna. Mötet resulterade i en miljödeklaration. På grund av lågkonjunktur under 70-talet stod miljöarbetet till stora delar stilla men i mitten av 1980-talet togs ytterligare ett FN initiativ (Brundtland kommissionen). Detta initiativ resulterade i Rio-deklarationen "Agenda 21" år 1992. Hållbar utveckling som begrepp myntades och i Sverige fick kommunerna ansvaret för Agenda 21 arbetet.

Då Sverige inte behövt brottas med ekonomiska tillväxt- och sociala problem i samma utsträckning som många andra länder, har CSR arbetet i Sverige haft ett starkt fokus på miljön. Enligt Löhman och Steinholtz²² har CSR arbetet inte haft lika stort utrymme som i många andra länder, men författarna ser anledning till att tro att CSR kommer att utvecklas snabbt även i Sverige, bl.a. på grund av ökad internationalisering och offentliga sektorns minskade inflytande.

Marianne Bogle, projektansvarig för det företagsdrivna nätverket CSR Sweden anser att CSR utvecklingen går starkt framåt i Sverige. Hon skriver i Dagens Industri att "de stora företagen börjar inse att CSR är offensiv management". Bogle betonar att det fortfarande oftast är de internationella företagen i Sverige som bedriver CSR verk-

¹³ http://www.oecd.org/document/28/0,2340,en_2649_34889_2397532_1_1_1_1,00.html

¹⁴ www.iccwbo.org

¹⁵ <http://www.un.org/esa/sustdev/documents/agenda21/index.htm>

¹⁶ <http://www.globalreporting.org/Home>

¹⁷ http://isotc.iso.org/livelink/livelink/fetch/2000/2122/830949/3934883/3935096/home.html?no_deid=4451259&vernum=0

¹⁸ [Europa.eu.int/comm/environment/emas/index_en.htm](http://europa.eu.int/comm/environment/emas/index_en.htm)

¹⁹ www.cepaa.org

²⁰ <http://www.cauxroundtable.org/AccountAbility1000.html>

²¹ www.wbcscd.ch

²² Löhman O & Steinholtz D (2003), "Det ansvarsfulla företaget"

samhet och att det i dessa företag finns en stor vilja att ta ansvar och göra långsiktigt rätt. Sverige är framförallt ett föregångsland inom miljö och arbetslagstiftning men även den sociala dimensionen av CSR begreppet börjar få sitt utrymme.

Under senare år har vi också börjat se allt fler aktörer inom CSR området. Några exempel på aktörer som arbetar för att främja CSR arbetet i Sverige är bl.a. Globalt Ansvar, CSR Sweden, Respect Europe och Social Venture Network. Andra exempel på initiativ är bl.a. Global Utmaning, Association for International Social Entrepreneurship (AISE) och Sustainable Business Hub.

Globalt Ansvar är ett initiativ för att främja svenska företags arbete för mänskliga rättigheter, grundläggande arbetsvillkor, bekämpande av korruption och en bättre miljö. Utgångspunkten för Globalt Ansvars verksamhet är de internationella konventioner och normer för företag som formuleras i OECD:s riktlinjer för multinationella företag och i FN:s Global Compacts tio principer.²³

Respect Europe är ett värderingsdrivet konsultföretag med syfte att inspirera och stödja näringslivet i att bli ansvarsfulla företag. Man erbjuder konsulttjänster inom området CSR.²⁴

CSR Sweden är ett företagsdrivet nätverk som fokuserar på företagens samhällsansvar och samhällsengagemang. Den främsta uppgiften för CSR Sweden är att samla och inspirera företagen till skilda CSR aktiviteter för att stärka tillväxt och långsiktig lönsamhet. CSR Swedens uppgift är också att stimulera företagen så att CSR blir en naturlig del i företagets dagliga arbete.²⁵

Social Venture Network Europe (SVNE) är ett internationellt nätverk av företag och organisationer intresserade av frågor som rör etik, miljö och socialt ansvar. Som medlem av SVNE har skandinaviska medlemmar möjlighet att samtidigt vara medlem av Social Venture Network Sweden som är ett av SVNEs nationella nätverk. Nätverket bedriver en verksamhet med syfte att medlemmarna ska lära sig mer och få inspiration när det gäller att förändra sin verksamhet i en socialt och ekologiskt mer ansvarsfull riktning.²⁶

Projektet Global Utmaning är en arena som ger aktörer som normalt inte träffas en chans att ses och hitta nya sätt att arbeta på, oavsett var man står på den politiska skalan. Bakom projektet står organisationer, företag och stiftelser, som t.ex. Swedbank, Electrolux, Folkbildningsinstitutet, LO och Riksbankens Jubileumsfond, vilka vill förbättra förutsättningarna för hållbar utveckling både i och utanför vårt eget land.²⁷

Association for International Social Entrepreneurship (AISE) startade för två år sedan i Stockholm. Idag har föreningen omkring 30 medlemmar. Det är 25 till 35-åringar från en rad olika branscher med en sak gemensamt: de brinner för socialt entreprenörskap och hållbar utveckling. Sedan starten har flera projekt tagit form, bland annat

²³ www.regeringen.se

²⁴ www.respecteurope.com

²⁵ www.csrsweden.se

²⁶ www.svnsweden.com

²⁷ www.globalutmaning.se

ett utbytesprogram med Sydafrika och en tankesmedja, i samarbetet med Utrikespolitiska Institutet.²⁸

Sustainable Business Hub är en ideell förening som driver sin operativa verksamhet genom sitt helägda dotterbolag Sustainable Business Hub Scandinavia AB. Föreningen är ett nätverk i Malmö för organisationer som satsar på hållbar affärsutveckling. Sustainable Business Hub hjälper företag som arbetar med varor eller tjänster med särskilt hög miljöprestanda att lyckas bättre och att få en positiv tillväxt.²⁹

6. Lärande exempel

CSR Europe är ett europeiskt affärsnätverk för Corporate Social Responsibility med fler än 60 ledande multinationella företag som medlemmar. Sedan starten 1995 av EU-kommissionens ordförande Jacques Delors och ett antal ledande europeiska företag, har uppdraget varit att hjälpa företag att integrera CSR i företagets dagliga verksamheter.

Den 22 juni 2006 arrangerade CSR Europe "The European MarketPlace on CSR" i Bryssel. På marknadsplatsen presenterades bland annat 120 CSR initiativ. 500 deltagare medverkade på konferensen. Representanter från Sverige 2000-institutet och Västra Götalandsregionen deltog på konferensen för att ta del av lärande exempel och CSR utvecklingen i Europa. Nedan ges några exempel på CSR initiativ som kan ge inspiration till egna kreativa lösningar och idéer:

Caja Navarra Spanien - kunderna väljer sociala projekt

Caja Navarra är en finansiell institution som utvecklar universella bankaktiviteter. Banken har 63 filialer, 1455 anställda och 550 000 kunder. De pengar som avsattes för sociala initiativ uppgick till 24,3 miljoner euros år 2005, vilket motsvarar 32 % av den uppnådda nettovinsten år 2004. Caja Navarra upplevde emellertid att kunderna inte kände sig delaktiga i det sociala arbetet eller var delaktiga i beslut om val av sociala initiativ. Man beslutade sig därför att ge kunderna möjlighet att välja sociala insatser. 80 % av kunderna gör idag ett val. För år 2007 planeras även aktiviteter där kunderna kan involveras i de sociala projekt han/hon har valt att bidra till.

RespACT Österrike - verktyglåda för små och medelstora företag

Flertalet österrikiska företag, och även små och medelstora företag, arbetar idag utifrån CSR principer. Den stora skillnaden är att de större företagen oftast är medvetna om hur man kan integrera CSR i sin affärsverksamhet, medan majoriteten av företag inte har kunskap om detta. I Österrike är 99,6 % av företagen små och me-

²⁸ www.aise.nu

²⁹ www.sbhub.se

delstora företag och utmaningen ligger i hur man kan övertyga de små- och medelstora företagen om nyttan av CSR. Majoriteten av CSR metoder och verktyg är idag främst avsedda för större företag och därför har organisationen tagit initiativet till att utveckla ett verktyg för små- och medelstora företag.

Posten Frankrike – Fair Trade arbetskläder till Postens anställda

Varje år sätter Posten Frankrike av ca 18 miljoner euro för inköp av kläder till sina 100 000 postanställda. Posten beslutade att föra in ett socialt ansvars kriterium i kontrakten med dess textilleverantörer.

Vodafone Irland - SMS påminnelser om bloddonationer

Irländskt blodtransfusions service (IBTS) måste få in 3000 bloddonationer per vecka för att kunna möta efterfrågan från sjukvården. Det är emellertid bara 6 % av befolkningen som donerar blod och det är därför avgörande att kommunikationen mellan givare och IBTS är målgruppsinriktad och effektiv. Vodafone samarbetar därför med IBTS i ett unikt initiativ för att nyttja mobiltekniken genom en service kring SMS påminnelser om bloddonation.

Telekomunikacja Polen - ”Call to Mum” program

Telekomunikacja Polska (TP) som fokuserar på att hjälpa barn genom sitt välgörenhetsprogram, upptäckte att mer än 1,5 miljoner barn befinner sig på sjukhus i Polen varje år. Föräldrarna kan inte alltid hjälpa sina barn under deras tid på sjukhus eftersom en del av föräldrarna inte har möjlighet att besöka sjukhuset på grund av de ekonomiska förhållanden.

TP beslutade därför att lansera en gratis telefonservice, som ger möjlighet för föräldrar och barn att kommunicera under sin sjukhusvistelse. TP har installerat färgglada, barnvänliga betaltelefoner som genom gratis telefonkort ger barnen möjlighet att ringa. Omkring 500 000 barn har redan använt 305 000 telefonkort. Anställda kan medverka i volontärprogram och hjälpa till med installation av telefonerna samt medverka i olika projekt för barnen. TP har också för avsikt att lansera ett liknande initiativ med datorer för barn på sjukhus.

Några ytterligare initiativ från bl.a. Sverige som organisationen Genombrott presenterar i sin ”Guide till etisk upphandling”³⁰ är:

Barcelona – Etisk upphandling av arbetskläder

I Barcelona stads parkförvaltning arbetar 700 personer som årligen använder arbetskläder för 150 000 euro. Baserat på tidigare goda erfarenheter av upphandling av rättvisemärkt kaffe och miljöanpassade inköp beslutade man att börja ställa etiska krav även i samband med upphandlingar av arbetskläder. Det konkreta arbetet med etisk upphandling av arbetskläder inleddes år 2005.

³⁰ www.genombrott.nu

Barcelona ställer efterlevnad av grundläggande arbetsrätt som ett kvalificeringskrav på leverantörerna. I underlaget till upphandlingen nämns i de tekniska specifikationerna att ILO:s konventioner ska respekteras i produktionen av arbetskläderna. Bevis för att så sker krävs i form av dokumentation med information om de underleverantörer som producerat klädesplaggen. Förutom detta kräver man in som bevis för företagens etiska hänsynstagande:

- Bevis på SA8000 certifiering, deltagande i Fair Wear Foundation eller liknande.
- Bevis på oberoende granskning (extern utförare)

Stockholm – på väg mot Fairtrade city

Stockholm var en av de första städerna med att aktivt jobba för att bli en Fairtrade city. Redan i november 2005 beslutade staden att man skulle intensivifiera sitt arbete för att bli en Fairtrade city. Stockholm hade redan tidigare arbetat med att få in rättvisemärkta produkter i de ramavtal som staden har för livsmedel. Ett aktivt arbete med att marknadsföra rättvisemärkt hade också inletts på konsumentförvaltningen och på upphandlingsenheten. Våren 2006 jobbade staden med att sätta realistiska mål för hur mycket man ska öka sin konsumtion av rättvisemärkt och med att se över hur den egna verksamheten kan uppmuntras och stödjas att öka sin andel rättvisemärkt.

Stockholm har även på andra sätt jobbat med sociala aspekter av upphandlingen, bland annat genom ett aktivt arbete med att undvika svart arbetskraft och med antidiskrimineringsklausuler.

Försvarets materielverk – Etiska krav vid upphandling av kläder

Försvarets materielverk är en av de absolut största statliga upphandlarna i Sverige. De skriver 3000 – 4000 kontrakt per år för mellan 17 och 18 miljarder kronor. FMV ställer idag krav på att alla ILO:s kärnkonventioner ska respekteras i produktionen av arbetskläder. FMV förbehåller sig också rätten att bryta kontrakt om det framkommer att så inte skett. De klausuler som FMV idag använder, används i kvalificeringsfasen men även som ett så kallat kontraktsvillkor det vill säga i avtalet som sådant. FMV förbehåller sig rätten att häva eller delvis häva kontraktet om en leverantör i något väsentligt avseende bryter mot avtalsvillkoren och följer också upp sina sociala villkor precis som andra villkor.

7. Resultat intervjuundersökning deltagare CSR aktiviteter

Under oktober och november 2006 genomfördes 19 intervjuer med företrädare för företag och organisationer som medverkat vid någon av de CSR aktiviteter som Västra Götalandsregionen (VGR) och Sverige 2000-institutet genomfört under 2005-2006. En förteckning över organisationer och företag som deltagit i intervjuundersökningen finns som bilaga 1

Nedan följer en sammanfattning av intervjuerna.

7.1 Intervjupersonernas syn på begreppet CSR och hållbar utveckling

En fråga som ställdes till de intervjuade personerna gällde synen på begreppet CSR och hållbar utveckling.

Antalet beskrivningar av begreppet CSR och hållbart företagande varierade med antalet intervjuade personer. Några betonade den ekonomiska dimensionens betydelse för att uppnå hållbarhet i företagandet. Majoriteten av de intervjuade uppgav att det sociala perspektivet och miljöperspektivet bör vara inkluderat i begreppet hållbart företagande.

Tre av de intervjuade personerna ansåg att CSR och hållbart företagande bör ses som två olika begrepp. CSR kopplades främst till företagets samhällsansvar. Hållbar utveckling definierades däremot som en bredare ansats där alla sektorer i samhället tar i beaktande de långsiktiga effekterna av den ekonomiska tillväxten på miljö, samhälle m.m. och inte enbart fokuserar på kortsiktiga ekonomiska vinster.

En av de intervjuade uppgav att CSR handlar om det goda företaget, den goda arbetsplatsen som genomsyras av integritet och pålitlighet.

"Begreppet CSR är mer företagsorienterat medan hållbar utveckling berör hela samhället"

"CSR handlar om policyarbete/riktlinjer/strategier medan hållbar utveckling är mer "hands on"

"CSR och hållbar utveckling är kopplat till ett vidare lönsamhetsbegrepp, nämligen lönsamheten ur ett samhällsperspektiv d.v.s. att inte exploatera vårt samhälle och vår miljö"

7.2 CSR arbete i de egna organisationerna

En fråga som ställdes gällde CSR arbetet i de egna organisationerna. Nedan ges en sammanfattning av de initiativ som bedrivs på de företag och organisationer som deltagit i intervjuundersökningen.

7.2.1 Näringsliv

Bland de intervjuade personerna från näringslivet består deras CSR arbete bl.a. av framtagning av riktlinjer s.k. "Code of Conducts" och etiska riktlinjer, specifika projekt där man som företag bidrar till samhällsutvecklingen, sponsring m.m. Variationen i de projekt som de intervjuade uppgav var stor. Företagen är involverade i allt från att erbjuda praktikplatser till exempelvis arbetslösa och ungdomar till användande av förnyelsebara energikällor i sina verksamheter.

Samtliga intervjuade personer från näringslivet uppgav att man arbetar med miljöfrågorna som en del av sitt CSR arbete.

Ett par av de intervjuade uppgav att man just nu har fokus på sitt mångfaldsarbete då dessa frågor har högsta prioritet i de egna organisationerna. Man var medveten om de övriga aspekterna av CSR men har valt att i nuläget fokusera på mångfaldsarbetet.

Av de intervjuade från näringslivet uppgav en att man arbetar med CSR på olika plan. I rollen som global aktör handlar CSR arbetet om kvalitetssäkring av leverantörsledet utifrån deras "Code of Conduct". I rollen som lokal och regional aktör handlar CSR arbetet om att värna om medarbetarna och minimera de negativa effekterna på miljön.

En annan uppgav att man i sitt CSR arbete har fokus på kontroll av leverantörsledet. Detta innebär att fabriker i Asien regelbundet besöks för kontroll av exempelvis barnarbete.

En tredje uppgav att man arbetar med CSR frågorna indirekt genom att stödja sina medlemsföretag i deras arbete med CSR. Detta görs bl.a. genom framtagning av riktlinjer kring CSR och deltagande i CSR projekt. Den intervjuade uppgav dock att det är upp till medlemsföretagen att följa riktlinjerna eller inte.

"Vi besöker våra fabriker i Asien en gång per månad för att följa upp att de efterlever våra Code of Conducts"

"Vi har tagit fram en mångfaldsplan och arbetar aktivt med att föra in mångfald i vår rekryteringsprocess"

"Vårt senaste projekt inom CSR är förnyelsebara energikällor. Bergvärme skall värma upp en av våra nya anläggningar"

7.2.2 Offentlig sektor

De initiativ kring CSR som de intervjuade från offentlig sektor uppgav utgörs framförallt av hur man kan föra in den sociala aspekten i upphandlingsarbetet. Offentlig sektor såsom kommuner, landsting och myndigheter upphandlar stora mängder varor och tjänster årligen och de intervjuade såg därför att man har en viktig uppgift inom just detta område. En av de intervjuade uppgav att man genom att föra in miljöfrågor och sociala frågor i upphandlingar kan påverka samhällsutvecklingen på ett positivt sätt genom att hänsyn tas till miljö och samhälle.

En annan uppgav dessutom att upphandling är ett effektivt styrmedel för att påverka utvecklingen mot mer rättvisemärkta och miljöanpassade inköp.

För ett par av de intervjuade från universitetsvärlden utgörs CSR arbetet framförallt av att integrera frågorna i den forskning som bedrivs samt att integrera CSR i kursutbudet. Vad beträffar den tekniska forskningen uppgav en av de intervjuade personerna att det handlar om att utveckla och att använda teknik på ett hållbart sätt. Integreringen av CSR i kursutbudet syftar till att föra in CSR i befintliga kurser samt att utveckla och erbjuda specifika kurser om CSR och hållbar utveckling.

En av de intervjuade uppgav att den organisation man arbetar i ännu inte påbörjat ett aktivt CSR arbete. Anledningen till detta är att det idag inte finns direktiv från högsta ledningen. Den intervjuade personen hoppades dock att genom sitt engagemang kunna påverka sin organisation till att påbörja ett CSR arbete.

"Vi har miljöpolicy och visionsdokument men saknar riktlinjer för den sociala dimensionen"

"Upphandling är ett viktigt externt styrmedel för oss"

"CSR smyger sig in i universitets utbildningar men ännu ingen större satsning"

7.2.3 Ideell sektor

För en av de intervjuade från den ideella sektorn handlar framförallt CSR initiativen om att föra diskussioner och samtal med företag och organisationer kring effekterna av deras agerande ur ett etiskt och socialt perspektiv.

Någon uppgav att CSR arbetet främst är inriktat på insamling av medel för diverse olika samhälls – och miljöprojekt.

"Vi ställer företagen de obekväma frågorna för att få dem att tänka på konsekvenserna av sitt agerande"

7.3 Argument för att arbeta med CSR

De intervjuade personerna har på olika sätt fört fram argument och pådrivande faktorer för att arbeta med CSR. Nedan ges en sammanfattande bild av de viktigaste argumenten.

7.3.1 Näringsliv

Argumenten för att arbeta med CSR bland de intervjuade från näringslivet inbegrep följande faktorer:

Konkurrens fördelar

Företag verkar idag i en alltmer global och konkurrensutsatt värld. Samtliga intervjuade uppgav att CSR idag är en förutsättning och en överlevnadsstrategi för att kunna konkurrera på en global marknad. En av de intervjuade uppgav att Sverige har en trovärdighet internationellt tack vare tradition kring kvalitet, säkerhet, allemansrätt m.m. Den internationella synen på Sverige och svenska företag är att man värnar om miljön och människan. Genom att arbeta strategiskt med frågorna kan CSR bli en "garant" för svensk kvalitet och på så sätt skapa konkurrens fördelar för svenska företag och organisationer.

Varumärkesprofilering och riskhantering

Samtliga intervjuade uppgav att arbetet med CSR stärker och bygger upp varumärket. Man bygger upp sitt varumärke dels ur ett arbetsgivarperspektiv, dels ur ett kundperspektiv, vilket innebär att man lättare kan bibehålla och attrahera nya kunder och medarbetare. CSR ses också som ett verktyg för företag att hantera allt från finansiella till ekologiska och sociala risker.

Påtryckningar från kunder, medarbetare, ägare och intressenter

Ytterligare en drivkraft som togs upp av majoriteten av de intervjuade är påtryckningar från kunder, medarbetare, ägare och intressenter för att få företagen att ta ett större samhällsansvar. En uppgav att kunder i dag är medvetna om att jordens resurser är ändliga och att de därför är medvetna om vilka val de gör som konsument. Som argument och pådrivande faktor tog en av de intervjuade upp företagets krav på att man som underleverantör följer företagets etiska riktlinjer.

”Att engagera sig i samhället är ett sätt att bygga upp sitt varumärke”

”Att arbeta med CSR är en ren överlevnadsfråga. Pengar driver allt”

7.3.2 Offentlig sektor

Argumenten för att arbeta med CSR inom offentlig sektor handlar enligt de intervjuade bl.a. om att alla aktörer i samhället måste ta ett socialt ansvar och värna om miljön.

Ett par av de intervjuade uppgav klimatfrågan som den främsta pådrivande faktorn. En deltagare uppgav att diskussioner om vad det är för jord vi lämnar efter oss redan fördes på 70-talet men att de diskussionerna är mer aktuella idag än någonsin tidigare.

Två av de intervjuade personerna uppgav sociala krav och påtryckningar från olika intressegrupper som argument för sitt CSR arbete.

”Vi har tryck på oss från intressegrupper som ställer sociala krav”

”Klimatfrågan driver på utvecklingen”

7.3.3 Ideell sektor

De intervjuade personerna från den ideella sektorn uppgav som argument för sina CSR arbeten vikten av att värna om människor och människors lika värde.

Dessutom ansåg en av de intervjuade att ett samhälle mår bäst av att alla människor har en meningsfull tillvaro och att det därför är viktigt att alla aktörer i samhället samarbetar för att skapa ett bättre samhälle.

Någon uppgav att organisationens argument för att arbeta med CSR skiljer sig från övriga sektorer då argumenten bygger på en människosyn som har med religion att göra. Vidare uppgav deltagaren att man vill vara en god kraft i samhället och en aktiv part i utvecklingen mot ett hållbart samhälle.

"Vi har ett "profetiskt ansvar" som innebär att vi utkräver ansvar av de som har makten i samhället"

"Vi vill att människan ska få plats bland siffrorna"

7.4 Den framtida utvecklingen av CSR i Sverige

På frågan om den framtida utvecklingen av CSR i Sverige uppgav samtliga intervjuade att frågorna ligger i tiden och att de aktualiserats än mer på grund av klimatförändringar m.m.

De intervjuade uppgav dock att frågorna är i sin linda och att det krävs uthållighet och tålamod. Man menar att intresset för CSR frågorna finns men att organisationer och företag i dag är så slimmade att många tvingas att först och främst satsa på sin kärnverksamhet.

De ansåg att miljötänkandet och miljöarbetet kommit långt och stärkts hos gemene man. De sociala frågorna börjar först nu att ta en alltmer betydande plats. En av anledningarna till att de sociala frågorna blir allt viktigare är, enligt en av de intervjuade, intressegrupperns krav på ett ökat samhällsansvar.

Tre av de intervjuade uppgav att medvetenheten är hög kring CSR frågorna men att det är långt mellan ord och handling. De menar att organisationer måste ta aktiv ställning till hur man ska arbeta med CSR. Detta ställningstagande kräver avsättande av resurser.

Det är också viktigt att visa på vinster och fördelar med ett aktivt CSR arbete för att på så sätt locka fler företag och organisationer att börja arbeta med frågorna.

En av de intervjuade beskrev CSR arbetet som att det är i sitt "pionjärstadium" d.v.s. att ett antal "vakna" företag har insett vikten av att arbeta med CSR. Dessa företags arbete väcker nyfikenhet bland de s.k. "vakna efterföljarna". Snart kommer dessa efterföljare att följa trenden och på så sätt skapa ett större tryck och intresse för CSR frågorna i Sverige. Enligt den intervjuade är det därför viktigt att få med sig dessa "vakna efterföljare" i ett regionalt nätverk för CSR frågor.

"Det är viktigt att visa på vinster och fördelar med ett aktivt CSR arbete"

"Medvetenheten är hög men företag måste ta ställning till hur de ska arbeta. Detta kostar pengar"

"CSR frågorna kräver tålamod och uthållighet"

”CSR är bland den viktigaste frågan att diskutera och driva p.g.a. att den påverkar miljön, vår framtid. Vi måste kunna visa för kommande generationer att det finns en framtid för alla”

7.5 Motiv för medverkan i CSR aktiviteter

På frågan om varför de intervjuade deltagit i något eller några av de CSR- seminarier som omnämns i inledningen, svarade alla att det beror på ett stort intresse för och en nyfikenhet på CSR frågorna. Samtliga uppgav bl.a. som skäl till sitt deltagande i aktiviteterna att de är intresserade av att veta vad som händer inom CSR området. Deltagandet i aktiviteterna kan också ses som en slags omvärldsbevakning, enligt en av intervjupersonerna.

En av intervjupersonerna har som sitt uppdrag att samverka med andra företag och organisationer i regionen och att man såg CSR aktiviteterna som ett forum för en sådan samverkan.

Ett flertal av de intervjuade uppgav dessutom att de såg aktiviteterna som ett sätt att lära sig mer om hur man konkret kan arbeta med CSR, utbyta erfarenheter samt knyta kontakter med andra företag och organisationer.

”Jag har deltagit på era aktiviteter p.g.a. nyfikenhet och önskan att samverka”

”Anledningen till min medverkan i CSR aktiviteterna är intresse av att veta vad som händer inom CSR området, vilken nivå och vilka som kommer på aktiviteterna”

”Jag tycker det är viktigt att få kunskaper i CSR och jag möter mycket folk genom mitt arbete och har möjlighet att berätta för andra vad CSR står för”

7.6 Intresse av att medverka i ett regionalt CSR nätverk

På frågan om det finns ett intresse av att medverka i ett regionalt CSR nätverk uppgav samtliga intervjuade utom en att man är intresserade av att delta i ett regionalt nätverk. Anledningen som framfördes av den intervjuade som inte önskar delta i ett framtida nätverk är att organisationen redan ingår i andra nätverk där man hämtar inspiration och idéer.

Majoriteten av de intervjuade upplever att CSR frågorna är så viktiga att man inte kan arbeta med dem enbart inom den egna sektorn. Det finns därför ett behov av samarbete med andra sektorer då frågorna berör alla oavsett sektor. En av de intervjuade uppgav i detta sammanhang att ett samarbete mellan företag och offentlig sektor kan var en drivkraft för utveckling av okonventionella metoder för CSR arbetet i regionen.

En av de intervjuade från näringslivet ställde sig mycket positiv till att delta i ett nätverk där det ges möjlighet för industrin att samarbeta med olika intressenter i samhället. Man menade att detta är ett utmärkt sätt att bedriva gemensamma projekt och genom detta arbete profilera regionen inom CSR området såväl nationellt som internationellt.

Ett par av intervjupersonerna såg ett tvärsektoriellt nätverk som en viktig framgångsfaktor då man knyter samman de olika sektorerna i ett och samma nätverk. Genom detta angreppssätt undviker man att arbeta i olika "rör" som är brukligt inom många andra områden.

Ytterligare två uppgav att ett regionalt nätverk kan användas som en plattform för att sprida Västra Götalandsregionens visionsdokument "Det goda livet".

En ansåg att ett regionalt nätverk bör bestå av företagen själva, kommunerna, myndigheterna m.m. och inte av deras intresseorganisationer. Man menade att det är viktigt att höja organisationernas egen kunskapsnivå. Intresseorganisationerna för olika branscher, myndigheter och kommuner kan delta i nätverket som "observatörer".

"Nätverk är en bra modell att arbeta inom"

"Jag tror på ett tvärsektoriellt nätverk och är intresserad av att delta"

"Jag tycker det är mycket positivt att kunna delta i ett regionalt CSR nätverk. Industrin måste samarbeta med samhället"

"Vi har lång erfarenhet av att arbeta med sociala frågor och kan bidra till nätverket med vår kompetens"

7.7 Former och innehåll

På frågan kring former och innehåll för ett regionalt nätverk framkom ett stort antal förslag på aktiviteter. Nedan ges en sammanfattande bild.

Majoriteten av de intervjuade ser helst att en huvudman står bakom nätverket och att resurser i form av tid och pengar avsätts till detta ändamål. De orsaker som bl.a. framfördes var att det annars är lätt att initiativet rinner ut i sanden då alla är upptagna med sina egna verksamheter.

Syftet med nätverket, enligt majoriteten av de intervjuade, skulle vara att förmedla goda exempel inom området, inspirera och uppmuntra till fortsatt CSR arbete. I detta sammanhang nämnde tre av de intervjuade att det är viktigt att inspireras av internationella erfarenheter inom området.

Över hälften av de intervjuade ansåg dessutom att det finns ett behov av att förmedla kunskap och verktyg om hur man strategiskt kan arbeta med CSR och hållbar utveckling.

Merparten poängterade betydelsen av att nätverket skapar möjligheter till konkret samarbete mellan deltagarna i form av gemensamma projekt. En av de intervjuade uppgav i detta sammanhang att det idag finns många aktörer och nätverk där man kan utbyta erfarenheter och lära av varandra. Däremot finns det inga "operativa" nät-

verk inom CSR där man bedriver gemensamma projekt över sektorsgränser. Sådana projekt kan användas som ett sätt att profilera regionen.

Majoriteten av de intervjuade uppgav att det är viktigt att man inom ramen för olika aktiviteter inom det framtida nätverket avsätter tid för dialog mellan företag, politiker, myndigheter, universitet m.m.

Flertalet intervjuade uppgav också vikten av att nätverkets arbete är processorienterat där deltagarna ges möjlighet att påverka form och innehåll.

Ett par av de intervjuade påpekade betydelsen av att formulera mål för det framtida nätverkets verksamhet. Dessa mål bör dessutom vara kopplade till regionens mål vad beträffar CSR och hållbar utveckling.

Fyra av de intervjuade framhöll också vikten av att frågor kring upphandling tas upp inom ramen för nätverket. Upphandling är ett viktigt styrmedel som offentlig sektor kan använda sig av i sitt CSR arbete.

”Viktigt att skapa mötesplatser för utbyte av erfarenheter och goda exempel”

”Tror att nätverket behöver organiseras och att någon är huvudman annars kan det lätt rinna ut i sanden”

”Bra om nätverket blir ett operativt nätverk där konkreta samarbeten initieras”

7.8 Framgångsfaktorer

De framgångsfaktorer som togs upp av de intervjuade sammanfattas nedan.

Majoriteten uppgav att en av de viktigaste framgångsfaktorerna är att det framtida nätverket blir tvärsektoriellt med aktörer från alla samhällssektorer. Ytterligare en viktig framgångsfaktor är att nätverket har en huvudman samt att det finns en koordinator/projektledning som arrangerar de regelbundet återkommande aktiviteterna. För att detta ska kunna förverkligas krävs att det finns resurser avsatta för detta ändamål.

Flertalet intervjuade uppgav konkreta samarbeten, projekt mellan deltagare som en framgångsfaktor för ett eventuellt nätverk.

Andra framgångsfaktorer som togs upp handlar om att nätverket bör ge deltagarna ett mervärde genom att inspirerande och goda exempel presenteras och att man har ”dragplåster” till seminarier och konferenser för att locka deltagare.

En av de intervjuade tog upp betydelsen av att ”rätt” personer såsom miljöchefer, inköpschefer m.m. deltar i nätverket.

Ytterligare en framgångsfaktor för nätverkets genomslagskraft som togs upp av en av de intervjuade är förankringen av nätverket hos företag, myndigheter, kommuner och ideella organisationer i regionen.

”Anser att framgångsfaktorerna är: tvärsektorielt nätverk, en spindel i nätet samt dragplåster till erfarenhetsträffarna”

”Framgångsfaktorer – att få skjuts och inspiration från andra som kommit längre”

”Viktigt att få med rätt personer i nätverket d.v.s. miljöchefer, inköpschefer m.m. och att man hittar gemensamma nämnare i arbetet”

8. Resultat intervjuundersökning CSR- aktörer

Nedan följer en sammanfattning av intervjuerna som gjordes med de fyra CSR-aktörerna.

8.1 CSR utvecklingen i Sverige

På frågan som gällde CSR utvecklingen i Sverige ansåg samtliga aktörer att utvecklingen går starkt framåt.

Merparten av de intervjuade uppgav att Sverige framförallt är ett föregångsland inom miljö och arbetslagstiftning. De ser också att den sociala dimensionen av CSR begreppet börjar få större betydelse än tidigare.

En av de intervjuade upplever att det framförallt är de internationella företagen i Sverige som arbetar med CSR frågorna på ett ansvarsfullt och långsiktigt sätt.

Enligt en av intervjupersonerna handlar det inte längre om huruvida man ska arbeta med CSR frågorna eller inte utan hur man kan arbeta med frågorna. För några år sedan var det framför allt ideella organisationer som ställde krav på att företagen skulle ta ett större samhällsansvar, men i dag är det framförallt är kunder och medarbetare som ställer dessa krav.

8.2 Framtida samverkan

På frågan om eventuell samverkan med det framtida regionala CSR-nätverket uppgav samtliga CSR-aktörer att de är intresserade av ett samarbete.

Två av de intervjuade aktörerna uppgav att samverkan kan ske genom att arrangera gemensamma seminarier och workshops kring specifika teman inom CSR området. Dessutom är de intresserade av sprida sina kunskaper och erfarenheter till övriga delar av landet.

En av aktörerna föreslog att en CSR mässa kan arrangeras gemensamt en gång per år. Mässan kan samla olika aktörer för att presentera pågående initiativ och framförallt användas som mötesplats för att finna lösningar på svårigheter, hinder och problem som möter företag och organisationer i deras CSR arbete.

En annan av aktörerna jobbar med s.k. forumgrupper där ett antal företag arbetar tillsammans under ett par år med ett specifikt temaområde. Arbetet bedrivs utifrån tre ben; 1) att göra, 2) att kommunicera och 3) att lära. Under ett par års tid har man också arbetat med nätverk inom exempelvis mångfaldsområdet. Inom nätverket har man haft workshoppar med olika teman. Om intresse finns i det regionala nätverket kan man tänka sig att samverka kring forumgrupper och andra metoder för intressentdialog.

En tredje av aktörerna uppgav att man är intresserad av att starta ett regionalt nätverk inom ramen för det egna nationella nätverket i samarbete med Västra Götalandsregionen.

9. Slutsatser och rekommendationer

9.1 Slutsatser

I Vision Västra Götaland anges att "Hållbar utveckling och Det goda livet" är själva ramen för utvecklingsarbetet i regionen. Ett hållbart samhälle ska tillgodose dagens behov, utan att äventyra kommande generationers behov. Hållbar utveckling omfattar tre dimensioner – en ekonomisk, en social och en miljömässig, som sinsemellan är beroende av varandra.

Det finns idag en hög medvetenhet bland företag, myndigheter och kommuner i Västra Götaland om att hållbar utveckling är det enda rätta att arbeta utifrån om vi vill bibehålla en sund miljö och ett sunt samhälle. Denna intervjuundersökning av 19 företag och organisationer i regionen visar tydligt och klart att så är fallet. Vi har också kunnat konstatera att allt fler svenska och internationella aktörer i Sverige verkar för att främja CSR och hållbar utveckling. Undersökning visar att de aktörer som arbetar med CSR i Sverige efterlyser nätverk och forum för CSR och hållbar utveckling i Västra Götaland.

Sammantaget kan sägas att det finns ett stort intresse bland företagen och organisationerna i regionen att lära mer om CSR och hållbar utveckling. De intervjuade önskar emellertid inte enbart lära mer, utan de vill också lära av varandra och med varandra. Bildandet av ett tvärasektoriellt CSR nätverk i Västra Götaland ses som ett utmärkt forum för lärande och utveckling.

Ett regionalt CSR nätverk skulle också kunna utgöra en plattform för Västra Götalandsregionen för att föra ut Visionen "Det goda livet" till regionens företag, myndigheter, kommuner och ideella organisationer. Nätverket kan bli ett forum där Västra Götalandsregionen manifesterar sin vilja att gå från ord till handling och att leva som man lär. Det konkreta arbetet som sker inom ramen för nätverket kan även användas som ett sätt att marknadsföra Västra Götalandsregionen i en alltmer konkurrensutsatt och globaliserad värld.

Bland de nationella aktörerna som Globalt Ansvar, CSR Sweden, Respect Europe och SVN finns också ett intresse av att samverka med ett regionalt nätverk i Västra Götaland. Även internationella aktörer som the Business in the Community (BITC) UK, och the Business in the Community (BITC), Ireland har visat intresse av samver-

kan. Under en resa till Nigeria hösten 2006 där Sverige 2000-institutet genomförde en studie om CSR ur ett nigerianskt perspektiv framkom också ett intresse från ideella organisationer och företag som arbetar med CSR av att samverka med ett regionalt nätverk i Västra Götaland.

9.2 Rekommendationer

Vi rekommenderar att ett regionalt nätverk för CSR och hållbar utveckling initieras under år 2007. Då majoriteten av de intervjuade betonade vikten av att det finns en sammankallande aktör som ansvarar för innehållet i nätverket föreslår vi att Västra Götalandsregionen initialt driver nätverket som ett 2-årigt utvecklingsprojekt. Därefter identifieras andra former för nätverkets framtid.

Flertalet av de intervjuade personerna efterfrågade också lärande exempel och konkreta verktyg för ett effektivt CSR arbete. Vi föreslår därför att nätverkets officiella uppstart sker i samband med arrangerandet av en CSR konferens- och marknadsplats september 2007.

"The CSR Europe MarketPlace" som arrangerades av CSR Europe i Bryssel, juni 2006 hade ett framgångsrikt koncept som skulle kunna användas vid denna konferens- och marknadsplats. "The CSR Europe MarketPlace" utgjorde forum för erfarenhetsutbyte inom CSR området. Företag som framgångsrikt arbetar med CSR inbjöds att presentera sina initiativ, projekt m.m. i en miljö som liknar en marknadsplats. Deltagarna kunde sålunda inhämta erfarenheter, lösningar och initiativ som passade deras behov och önskemål. Syftet med marknadsplatsen var bl.a. skapa en kreativ och avslappnad miljö där deltagare gavs möjligheter att lära av varandra och skapa nya kontakter.

Förslagsvis används våren 2007 till förberedelser för konferens- och marknadsplatsen. Under våren 2007 utarbetas även en praktisk handbok med tips och idéer för hur man kan arbeta med CSR och hållbar utveckling, inte enbart i multinationella företag, utan även i små- och medelstora företag och inte minst i offentlig sektor. Handbokens lansering sker under konferens- och marknadsplatsen september 2007.

Under konferens- och marknadsplatsen lanseras även nätverket och intresserade organisationer ges möjlighet att skriva under ett åtagande/manifest som bygger på Västra Götalandsregionens vision "Det goda livet" och anmäla sig som intresserade av att medverka i nätverket.

Nätverket föreslås innehålla nätverksträffar för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte samt utvecklingsarbete för att pröva och utveckla metoder och verktyg inom området CSR och hållbar utveckling.

Vi föreslår att 4-5 nätverksträffar arrangeras löpande under perioden 2007-2008. Syftet med dessa nätverksträffar är i första hand att bidra till kompetensutveckling inom området CSR och hållbart företagande samt att utgöra ett forum för erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel. Intressanta föredragshållare (nationella och internationella) bjuds in och kompletteras med forum för dialog och lärande. Innehållet i nätverksträffarna planeras i nära samråd med deltagarna i nätverket.

Utvecklingsarbetet i nätverket kan bestå av medverkan i ett eller flera temaområden, exempelvis etisk och social upphandling. Det kan också bestå av gemensamma utvecklingsprojekt som syftar till att utveckla såväl samhälle som företag. Programmet kan även behandla och introducera utrednings/forskningsinsatser inom berörda områden. Dessa insatser samordnas med högskola, politiker och andra aktörer i regionen.

För de deltagare i nätverket som har för avsikt att gå från ord till handling erbjuds inom ramen för nätverket möjlighet till metodstöd. Detta metodstöd kan exempelvis utgöras av möjlighet att medverka i internationella och nationella program. ENGAGE är ett exempel på internationellt program som har som syfte att bidra till företags samhällsengagemang genom att involvera medarbetare i samhällsengagerat arbete.

Den bärande tanken i det regionala nätverket är att former och innehåll utformas utifrån deltagarnas intresse och engagemang. För att kommunikation och information till nätverkets medlemmar effektiviseras rekommenderar vi att det utvecklas en interaktiv hemsida. Denna hemsida kan bl.a. användas för kontinuerlig information om pågående projekt, planerade aktiviteter m.m. Medlemmarna kan vidare "chatta" med varandra om samverkan, projekt och andra frågeställningar. Hemsidan kan också användas som en "learning community", ett dialogverktyg för deltagare, projektledning, utbildare och andra intressenter. Genom denna hemsida hålls medlemmarna och övriga intressenter uppdaterade om pågående aktiviteter inom CSR och hållbar utveckling regionalt, nationellt och internationellt.

Bilaga 1

Förteckning företag och organisationer som deltagit i intervjuundersökningen

Chalmers Tekniska Högskola
Gulins Buiness Design
Göteborgs Stad, Mångfaldsenheten
Göteborgs Universitet
IKEA
Industriteknisk Forskning (IVF)
Kriminalvården
Lidköpings Kommun
Nätverket "Män för Jämställdhet"
Råda församling
Röda Korset
SEB
Skanska
SKF Services AB
Svenskt Näringsliv
Volvo Penta
Volvo Personvagnar
Västra Götalandsregionen
Westma

Bilaga 2

Frågeställningar intervjuundersökningen

- Lite kort om vem du är och ditt intresse för CSR?
- Din egen definition av begreppet CSR och hållbar utveckling?
- CSR arbete i din egen organisation?
- Vilka är argumenten och de pådrivande faktorerna för CSR arbetet i Sverige?
- CSR arbetets framtid och utveckling i Sverige?
- Anledning till medverkan våra arrangerade CSR aktiviteter Göteborg?
- Finns intresse för regionalt nätverk för CSR och hållbar utveckling?
- Om så, former och innehåll regionalt nätverk för CSR och hållbar utveckling?
- Förutsättningar och framgångsfaktorer regionalt nätverk för CSR och hållbar utveckling?

Bilaga 3

Förteckning CSR aktörer som deltagit i intervjuundersökningen

CSR Sweden
Global Ansvar
Respect Europe
Social Venture Network

Ur innehållet:

Begreppet Corporate Social Responsibility, CSR, har funnits länge – främst i USA och Storbritannien – och som en naturlig del i många organisationers verksamheter. CSR har även nått Sverige och allt fler svenska och internationella företag verkar för att främja CSR och hållbar utveckling. De har insett att långsiktighet och ett etiskt agerande när det gäller mänskliga rättigheter samt hänsyn till vår miljö leder till ökad lönsamhet och konkurrensfördelar.

Storföretagen visar ofta vägen men skapar också delvis framtidens förutsättningar. Offentliga beslut och offentlig verksamhet spelar också en avgörande roll för vilken framtid vi får. Ett regionalt nätverk för CSR och hållbar utveckling i Västra Götaland kan ge ökat samhällsengagemang och konkurrensfördelar.

I den här rapporten har ett 20-tal företag, organisationer och CSR-aktörer i Västra Götaland fått möjlighet att ge sin syn på hur man kan samverka för att skapa opinion och utveckla kunskaperna om CSR och hållbar utveckling.

Fler exemplar kan beställas via distributionscentrum@vgregion.se. Elektronisk kopia finns på www.vgregion.se/regionutveckling/rapporter